

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Sídlo ústavu: Hroznová 63/2, 656 06 Brno

Oblastní odbor Plzeň, Slovanská alej 20, 326 00 Plzeň

Plzeň 5. 5. 2014
čj. UKZUZ 033828/2014

Zpráva č. 6 oblastního odboru PLZEŇ o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 28.4. - 4.5.2014

1. Počasí

Počasí bylo ve sledovaném týdnu proměnlivé a převážně teplé, obdobného rázu jako předchozí sledované období. Povětršinou přetrvávalo polojasno až oblačno, přechodně až zataženo s dešťovými přeháňkami. 28.4. byly na řadě míst bouřky. Od pondělí do pátku se ranní teploty pohybovaly mezi 6 až 10 °C a denní teploty okolo 16 až 20 °C. Nejvyšší denní teplota dosáhla 22 °C. Místy se objevily ranní mlhy. V noci na sobotu (3.5.) při přechodu studené fronty došlo k prudkému ochlazení, noční a ranní 2 až 5 °C a denní nepřekročila 9 °C. Následující noc při vyjasnění přišlo další ochlazení, kdy ranní teploty lokálně klesly až na - 3 °C, ale odpolední teplota vystoupala až k 16 °C.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

I přes slabší celkové úhrny srážek (cca mezi 5 až 25 mm) přestaly porosty trpět suchem. Pro růst a vývoj plodin je ale potřebná další vláhá. Na řadě míst začíná vzcházet kukuřice, na zahrádkách vzcházejí rané brambory. Řepky ozimé jsou v plném květu, ječmeny ozimé se dostávají do fáze počátku metání. V ovocných sadech proběhlo další ošetření proti strupovitosti a padlí na jabloních.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 32 – 37, fáze 2. kolénka: 2. kolénko postižitelné, vzdálené min. 2 cm od 1. kolénka až objevení se posledního listu (praporcový list): poslední list ještě svinutý)

V okrese Karlovy Vary (Sedlo u Toužimi, 28.4.) a Plzeň – jih (Štáhlavy, 30.4.) zaznamenán slabý výskyt **septoriové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*)**.

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se počet listů s výskytem pyknid – pomocí stereoskopické lupy. V RF 31 – 32 a 37 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 4. a 5. list shora. V RF 51 se ve vzorku střídavě odebere 3. a 4. list shora. Ošetření se doporučuje od 12 až 50 % listů s výskytem pyknid.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze objevení se posledního listu BBCH 37 do BBCH 51 (metání). Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné

zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

První slabý výskyt min obaleče obilního (*Cnephasia pumicana*) na listech byl hlášen z okresu Klatovy (Svrčovec, 29.4.).

Pro monitorování lze v RF 71 – 89 použít feromonové lapače. Není registrován žádný přípravek.

Slabé výskyty dospělců kohoutka modrého (*Oulema gallaeciana*) a kohoutka černého (*Oulema melanopus*) pozorovány v okrese Klatovy (Svrčovec, 29.4.), Plzeň – jih (Štáhlavy, 30.4.) a Karlovy Vary (Sedlo u Toužimi, 2.5.). Slabý výskyt vajíček kohoutků (*Oulema* spp.) zjištěn v okrese Plzeň – jih (Štáhlavy, 30.4.) a Rokycany (Přívětice, 30.4.).

Pozorování se provádí pomocí 100 smyků v porostu (na 10 míst 10 smyků).

Přímá ochrana proti kohoutkům spočívá v použití přípravků na ochranu rostlin na základě monitorování škůdce smykáním a vizuálním pozorováním výskytu vajíček a larev. V případě středního výskytu (od 0,3 do 0,7 dospělců na 1 smyk) lze očekávat, že za příznivých podmínek může výskyt vajíček a larev překročit ekonomický práh škodlivosti, který nastává při výskytu 0,6 a více vajíček a larev na jednu odnož. Chemické ošetření se provádí v době, kdy je z vajíček vylíhly více jak 50 % larev.

JEČMEN OZIMÝ (RF 32 – 49, fáze 2. kolénka: 2. kolénko postižitelné, vzdálené min. 2 cm od 1. kolénka až špičky osin: osiny jsou viditelné nad ligulou praporcového listu)

Slabý výskyt padlí ječmene (*Blumeria graminis*) byl sledován v okrese Plzeň – sever (Křimice, 29.4.) a velmi slabý výskyt hlášen z okresu Domažlice (Domažlice, 30.4.).

Zjišťování výskytu padlí ječmene se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). Určí se počet rostlin s příznaky výskytu padlí ječmene (kupky nebo mycelium) na listové čepeli a pochvě.

Ošetřují se porosty při indexu napadení vyšším než 10 %. Obvykle od růstové fáze 30 BBCH. Fungicidní ošetření se provádí v kombinaci proti celému komplexu listových chorob. Je třeba střídat skupiny fungicidních účinných látek s cílem oddálit vznik rezistence patogenu.

V okrese Domažlice (Domažlice, 30.4.) zaznamenán slabý výskyt sít'ovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*).

Zjišťování výskytu sít'ovité skvrnitosti ječmene se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). Určí se počet rostlin s příznaky výskytu (sít'ované hnědé skvrny na listech) na listové čepeli a pochvě.

Zahájení ošetření proti sít'ovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene se provádí u pozemků při 5% a vyšším napadení rostlin, od růstové fáze 30. Pozdější zásahy jsou zpravidla kombinací proti komplexu listových chorob. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Střední výskyt spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*) pozorován v okrese Karlovy Vary (Mořčov, 28.4.) a Plzeň – jih (Štáhlavy, 30.4.). Slabý výskyt byl sledován v okrese Tachov (Částkov u Tachova, 28.4.), Domažlice (Domažlice, 28.4. a 30.4.), Cheb (Loužek, 30.4.) a Rokycany (Přívětice, 30.4.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se v RF 25 napadení rostlin, tj. určí se počet odnoží s příznaky a v RF 32 – 37 napadení listů.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze BBCH 37. Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

První slabý výskyt **endofytické tmavohnědé skvrnitosti ječmene (*Ramularia collo-cygni*)** zjištěn v okrese Klatovy (Mochtín, 29.5.).

Ochrana: fungicidní přípravky použité proti dalším původcům skvrnitostí ječmene omezují vývoj i této choroby.

První slabý výskyt **žluté rzivosti (*Puccinia striiformis*)** byl sledován v okrese Plzeň – sever (Křimice, 29.4.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Jestliže se při hodnocení zjistí ohniskové napadení, polovina míst oděru vzorků se volí v ohniscích napadení. V RF 51 se hodnotí napadení rostlin (odnoží), v RF 65 napadení listů a v RF 75 – 85 napadení klasů.

Ošetření se doporučuje v RF 51 při napadení 5 – 25 % odnoží, v RF 65 při napadení 25 – 50 % listů a v RF 75 – 85 při napadení 10 – 25 % klasů.

První velmi slabý výskyt **třásnokřídlých (*Thysanoptera spp.*)** zaznamenán v okrese Plzeň – jih (Šťáhlavy, 30.4.).

Preventivní ochrannou je zaorání strniště ihned po sklizni a hluboká orba. Není registrován žádný přípravek.

Slabé výskyty dospělců **kohoutka modrého (*Oulema gallaeciana*)** a **kohoutka černého (*Oulema melanopus*)** zjištěny v okrese Klatovy (Sobětice u Klatov, 29.4.) a Plzeň – jih (Šťáhlavy, 30.4.). Slabý výskyt vajíček **kohoutků (*Oulema spp.*)** pozorován v okrese Plzeň – jih (Šťáhlavy, 30.4.).

Pozorování a ochrana: viz pšenice ozimá.

JEČMEN JARNÍ (RF 21 – 25, první odnož viditelná: počátek odnožování až pátá odnož viditelná)

První a zároveň střední výskyt **síťovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)** zaznamenán v okrese Plzeň – sever (Křimice, 29.4.).

Pozorování a ochrana viz ječmen ozimý.

Slabý výskyt dospělců **kohoutka modrého (*Oulema gallaeciana*)** pozorován v okrese Rokycany (Břasy, 30.4.).

Pozorování a ochrana: viz pšenice ozimá.

LUSKOVINY

HRÁCH SETÝ (RF 12 – 51, 2. list se zálistkem a úponkem (či 2. úponkem) až první květní pupeny viditelné mimo listy)

V okrese Karlovy Vary (Útvina, 28.4.) byl sledován slabý výskyt dospělců **Listopasa (*Sitona spp.*)**.

Pozorování se provádí v době tvorby prvních pravých listů. Na 5 místech se prohlédne vždy 10 za sebou rostoucích rostlin a odhadne se průměrná ztráta listové plochy v důsledku žíru brouků.

Ošetření se provede, pokud je průměrná ztráta listové plochy 10 – 20 % na 1 rostlinu. Přímá ochrana insekticidním postřikem ve fázi prvního až druhého listu (BBCH 11 – 12) se provádí v letech, kdy hrách pomalu vzchází a roste v důsledku sucha. Preventivní ochrana spočívá v časném setí.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 63 – 65, asi 30 % květů na hlavním stonku kvete až plný květ: asi 50 % květů na hlavním stonku otevřených, první korunní plátky již opadávají)

První a zároveň silný výskyt **plísně zelné (Peronospora parasitica)** byl zjištěn v okrese Karlovy Vary (Sedlo u Toužimi, 28.4.).

Při průchodu porostem se na 10 místech prohlédnou vždy 2 za sebou rostoucí rostliny, na nichž se zjišťují příznaky napadení na listech a listenech. Prahem škodlivosti je 5 až 25 % napadených rostlin.

Preventivní ochrannou je likvidace sklizňových zbytků. Byla zaznamenána vedlejší účinnost podzimního ošetření proti fómovému černání stonku řepky, pokud se použijí přípravky účinné na oomycety.

Střední výskyt dospělců **bejlomorky kapustové (Dasyneura brassicae)** byl pozorován v okrese Plzeň – jih (Šťáhlavy, 30.4.). Slabý výskyt byl hlášen z okresů: Tachov (Lom u Stříbra a Skviřín, 28.4.), Domažlice (Domažlice, 30.4.) a Plzeň – jih (Podhůří u Nepomuka, 30.4.).

Výskyt dospělců na rostlinách se pozoruje 2 krát týdně od začátku květu do konce květu na 50 rostlinách.

Kritické číslo je 1 samička na 4 rostliny.

První slabý výskyt poškození od **pilatky řepkové (Athalia rosae)** byl zaznamenán v okrese Plzeň - sever (Vochoz, 29.4.).

V období druhé poloviny květu se zjišťuje počet poškozených rostlin. Prahem škodlivosti je 5 až 10 % poškozených rostlin.

Ochrana se provádí na podzim a před květem, obvykle stačí ošetření v ohniscích výskytu.

Slabý výskyt dospělců **blýskáčka řepkového (Meligethes aeneus)** byl sledován v okrese Plzeň – jih (Šťáhlavy a Podhůří u Nepomuka, 30.4.).

Hodnotí se vrcholová květenství 50 rostlin (na deseti místech vždy 5 sousedících rostlin) na obvodu porostu. Hodnocení letové aktivity a prvních náletů se provádí pomocí alespoň jedné žluté misky na porost (asi od konce února nebo počátku března), která je umístěna asi 5 m od okraje pole.

Cílená chemická ochrana by měla plynule navázat na jarní ošetření v období prvního výskytu zelených pupat. Často stačí ošetření pouze okrajů porostu. Práh škodlivost v růstové fázi, kdy jsou pupata uzavřená, jsou 1 až 2 brouci na rostlinu. Po rozkvětu již brouci neškodí, živí se pylem.

Slabé výskyty dospělců **krytonosce šešulového (Ceutorhynchus assimilis)** zjištěny v okrese Karlovy Vary (Sedlo u Toužimi, 28.4. a 2.5.), Tachov (Lom u Stříbra a Skviřín, 28.4.), Plzeň – sever (Vochoz, 29.4., Chrást u Plzně, 30.4.), Rokycany (Újezd u Svatého Kříže, 30.4.), Domažlice (Domažlice, 30.4.), Cheb (Velká Šitboř, 30.4.) a Plzeň – jih (Šťáhlavy a Podhůří u Nepomuka, 30.4.).

Výskyt dospělců na rostlinách se pozoruje 2 krát týdně od začátku květu do konce květu na 50 rostlinách.

Chemická ochrana proti šešulovým škůdcům se provádí dle růstové fáze a prahu škodlivosti: do BBCH 60 - práh škodlivosti 1 brouk na 1 rostlinu, od BBCH 60 - práh škodlivosti při nízkém výskytu bejlomorky kapustové 1 brouk na 1 rostlinu, při silném výskytu bejlomorky kapustové 1 brouk na 2 rostliny.

MÁK SETÝ (RF 22 - 26, fáze 1. a 2. pravého listu až fáze 6. pravého listu)

V okrese Domažlice (Domažlice, 30.4.) bylo zjištěno celoplošné silné zaplevelení porostu máku **kakostem maličkým (*Geranium pusillum*)**.

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 65, plný květ, nejméně 50 % květů otevřeno první korunní lístky padají při dotyku)

Střední výskyt **padlí jabloně (*Podosphaera leucotricha*)** byl zaznamenán na listech a květních růžicích v okrese Tachov (Velké Dvorce, 29.4.).

Včasně a opakované mechanické odstraňování primárně napadených částí stromů („pomoučené“ listové a květní růžice) omezí sekundární šíření padlí. Chemická ochrana vyžaduje pravidelná fungicidní ošetření v intervalu 7 až 10 dnů od fenofáze BBCH 56 až 57 (stadium růžového poupěte) až do poloviny července.

V okrese Rokycany (Němčovice, 30.4.) sledován slabý výskyt **pílatky jablečné (*Hoplocampa testudinea*)** na bílých lepových deskách.

Potřeba ochrany se určuje na základě zjištění síly kladení škůdce v době opadávání korunních plátků. Náhodně se odebere 100 květů a binokulárním mikroskopem se pozoruje výskyt vajíček v místě hnědého vpichu na kališním plátku.

Práh škodlivosti jsou 2 vajíčka na 100 květů. Optimální doba chemické ochrany je ošetření líhnoucích se housenic na základě sledování výskytu a vývoje vajíček, a to v době, kdy se alespoň u 50 % vajíček objeví červené oči vyvíjejícího se zárodku.

Slabý výskyt poškození květů **květopasem jabloňovým (*Anthonomus pomorum*)** zjištěn v okresu Tachov (Velké Dvorce, 29.4.).

Pozorování výskytu dospělců se provádí 2 krát v týdenním intervalu v období zeleného pupene až myšího ouška, RF 54 – 56 BBCH, a to pomocí 30 sklepů z 30 plodných dvouletých větví. Práh škodlivosti je 1,5 až 3 brouci v průměru na jednou sklepnutí.

Ochrana: Jabloně se ošetřují v době úživného žíru brouků, od začínající fenofáze myšího ouška, jakmile se vyskytne jeden den s teplotou ve 14 hodin přesahující 17 °C. Za chladného jara nebo při malé násadě plodů se doporučuje ošetření za 14 dní opakovat. Protože květopas jabloňový klade jen do nerozvitých pupenů, ošetření v době květu je již neúčelné.

Peckoviny

SLIVOŇ (RF 71, velikost plodu do 10 mm, opad plodů po květu)

První výskyt **mšic (*Aphididae* spp.)** pozorován v okrese Plzeň – sever (Chrást u Plzně, 30.4.).

OKRASNÉ DŘEVINY

V okrese Plzeň - sever (Chrást u Plzně, 29.4.) byl pozorován na jedli výskyt **medovnic (*Cinara curvipes*)**.

Za oblastní odbor Plzeň zpracovala: Ing. Žaneta Ernestová